

บทที่ 3

วิธีวิทยาการวิจัย (Research Methodology)

งานวิจัยเรื่อง กฎหมายต้นแบบว่าด้วยการจัดทำผังเมืองเฉพาะเพื่อการอนุรักษ์โบราณสถาน นี้ใช้วิธีวิทยาการวิจัยเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ประกอบด้วย การวิจัยเอกสาร (Documentary Research) การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) และการมีส่วนร่วมในการออกแบบ (Participatory Design, Co-Design) และการรับฟังความคิดเห็น (Hearing) โดยมีรายละเอียดของวิธีวิจัยแต่ละวิธี ดังนี้

1. การวิจัยเอกสาร (Documentary Research)

เป็นการวิจัยเอกสารทั้งที่เป็นเอกสารปฐมภูมิและทุติยภูมิ โดยข้อมูลที่รวบรวมนี้ได้จากการค้นคว้าเอกสารเกี่ยวกับกฎหมายและหลักวิชาการผังเมือง กฎหมายที่ใช้เพื่อการอนุรักษ์โบราณสถาน ซึ่งการวิจัยนี้ได้กำหนดประเภทเอกสารและประเด็นที่ต้องการใช้ในการวิเคราะห์ คือ กฎหมายผังเมืองและกฎหมายผังเมืองเฉพาะของประเทศไทย ตลอดจนกฎหมายผังเมืองและกฎหมายผังเมืองเฉพาะของต่างประเทศ

นอกจากนั้น ยังมีเอกสารอื่นที่เกี่ยวข้องที่เป็นหลักการ ทฤษฎี รายงานวิจัย ตำรา บทความของประเทศไทยและต่างประเทศ ข้อมูลเอกสารที่นำมาใช้ในการวิเคราะห์สำหรับจัดทำกฎหมายต้นแบบเพื่อการจัดทำผังเมืองเฉพาะของประเทศไทย ได้กำหนดหัวข้อของข้อมูลเอกสารที่เก็บรวบรวมประกอบด้วย

1.1 หลักการและทฤษฎีเกี่ยวกับการผังเมืองและกฎหมายผังเมือง

ศึกษาหลักการและทฤษฎีที่นำมาใช้ประกอบการวิเคราะห์ในการศึกษาเกี่ยวกับกฎหมายต้นแบบเพื่อการจัดทำผังเมืองเฉพาะ คือ

1) แนวคิดการจัดทำผังเมืองเฉพาะ

2) หลักเกณฑ์การเลือกพื้นที่ในการจัดทำผังเมืองเฉพาะ โครงสร้างของผังเมืองเฉพาะ และองค์การดำเนินการที่เหมาะสมกับสภาพสังคมไทย

- 3) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำผังเมืองเฉพาะ
- 4) ลำดับศักดิ์ของกฎหมายเพื่อใช้บังคับผังเมืองเฉพาะ

1.2 กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับผังเมืองรวมและผังเมืองเฉพาะ

- 1) สภาพปัญหาข้อจำกัด ปัญหา อุปสรรคทางกฎหมายของการจัดทำผังเมืองเฉพาะ
- 2) กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการผังเมืองและการจัดทำผังเมืองเฉพาะของประเทศไทย
  - (1) พระราชบัญญัติการจตุรูปที่ดินเพื่อพัฒนาพื้นที่ พ.ศ. 2547
  - (2) พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจฯ พ.ศ. 2542
  - (3) พระราชบัญญัติเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ พ.ศ. 2535
  - (4) พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534
  - (5) พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522
  - (6) พระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ. 2562
  - (7) พระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุและพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ

พ.ศ. 2504

1.3 กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับผังเมืองและผังเมืองเฉพาะของต่างประเทศ

- 1) กฎหมายผังเมืองของสหราชอาณาจักร ได้ Town and Country Planning Act 1990
- 2) กฎหมายผังเมืองของสาธารณรัฐฝรั่งเศส ได้แก่ Code de l'urbanisme 2003
- 3) กฎหมายผังเมืองของญี่ปุ่น คือ

นอกจากนี้ ยังได้เก็บรวบรวมข้อมูลเอกสารประเภทอื่นที่จะใช้เป็นประโยชน์ต่อการวิจัย ได้แก่ ตำรา รายงานวิจัย รายงานการประชุมสัมมนา บทความและเอกสารอื่นที่เกี่ยวข้องกับการผังเมืองและการจัดทำผังเมืองเฉพาะ

2. การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview)

เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงลึกด้วยการสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการดำเนินการเกี่ยวกับผังเมืองและการจัดทำผังเมืองเฉพาะในประเทศไทย ผู้เกี่ยวข้องกับกฎหมายผังเมือง โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) ตามประเด็นสัมภาษณ์ที่ได้กำหนดไว้ล่วงหน้า และเป็นการสัมภาษณ์โดยตรงระหว่างผู้วิจัยกับประชากรสัมภาษณ์ รายละเอียดดังต่อไปนี้

2.1 ประชากรสัมภาษณ์เชิงลึก

กลุ่มผู้เชี่ยวชาญ กลุ่มวิชาการ กลุ่มเจ้าหน้าที่ท้องถิ่น กลุ่มประชาชนในท้องถิ่น ผู้บริหารระดับนโยบายด้านการผังเมืองของกรมโยธาธิการและผังเมือง ตลอดจนหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จำนวนประชากรสัมภาษณ์เชิงลึก 9 ท่าน ประกอบด้วย

- 1) ผู้เชี่ยวชาญด้านกฎหมายผังเมือง กรมโยธาธิการและผังเมือง หรือผู้แทนที่ได้รับมอบหมายจากกรมโยธาธิการและผังเมือง จำนวน 1 คน
- 2) ผู้เชี่ยวชาญจากสำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ กระทรวงท่องเที่ยวและกีฬา หรือผู้แทนที่ได้รับมอบหมายจากสำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ กระทรวงท่องเที่ยวและกีฬา จำนวน 1 คน
- 3) นายกจากองค์การบริหารส่วนจังหวัดพระนครศรีอยุธยา หรือผู้แทนที่ได้รับมอบหมาย จำนวน 1 คน
- 4) นักวิชาการด้านสถาปัตยกรรม จำนวน 2 คน
- 5) นักวิชาการด้านโบราณคดี จำนวน 2 คน
- 6) ตัวแทนประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ จำนวน 2 คน

2.2 ประเด็นสัมภาษณ์เชิงลึก

ประเด็นสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้วิจัยได้กำหนดไว้ 6 ประเด็น ประกอบด้วย

- 1) หลักการและเหตุผลความจำเป็นที่ต้องมีผังเมืองเฉพาะ
- 2) เหตุใดจึงไม่มีการประกาศใช้บังคับผังเมืองเฉพาะ
- 3) หลักเกณฑ์การเลือกพื้นที่ในการจัดทำผังเมืองเฉพาะ โครงสร้างของผังเมืองเฉพาะ องค์การดำเนินการและการมีส่วนร่วมของประชาชนที่เหมาะสมเป็นอย่างไร
- 4) ควรมีกฎหมายลำดับรองในการใช้บังคับผังเมืองเฉพาะหรือไม่
- 5) ข้อเสนอแนะหรือข้อแนะนำอื่นที่คิดว่าเป็นประโยชน์ต่อการจัดทำกฎหมายต้นแบบเพื่อให้ใช้บังคับผังเมืองเฉพาะในการอนุรักษ์โบราณสถาน

3. การมีส่วนร่วมออกแบบ (Participatory Design, Co-Design)

งานวิจัยนี้มีเป้าหมายที่จะจัดทำกฎหมายต้นแบบว่าด้วยการจัดทำผังเมืองเฉพาะเพื่อการอนุรักษ์โบราณสถาน ซึ่งวิธีการจัดทำเป็นกฎหมายต้นแบบที่ดัดนั้นสมควรที่จะให้ผู้มีส่วนได้เสียในการมีส่วนร่วมออกแบบกฎหมาย ในฐานะที่จะเป็นผู้ต้องปฏิบัติตามกฎหมาย เป็นผู้บังคับใช้กฎหมายโดยตรง ทั้งนี้ เพื่อจะทำให้ได้ตัวต้นแบบกฎหมายที่มีได้มาจากผู้วิจัยเท่านั้น ดังนั้น การมีส่วนร่วมออกแบบ-ร่วมออกแบบ (Participatory Design , Co-design) ในบริบทของการวิจัยทางกฎหมาย คือ การที่ผู้วิจัยเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้เสีย (Stakeholders) กับกฎหมายฉบับนั้น ๆ ได้เข้ามีส่วนร่วมในการออกแบบสาระสำคัญของบทบัญญัติกฎหมาย ที่เห็นว่า ควรจะให้บัญญัติไว้ในกฎหมาย ซึ่งวิธีการนี้เป็นอีกวิธีหนึ่งที่มีการนำไปใช้เป็นวิธีวิทยาการวิจัยที่มุ่งต่อการจัดทำเป็นต้นแบบหรือรูปแบบ (Model) จากการวิจัย สำหรับการวิจัยนี้ได้นำเอาแนวคิดการวิจัย (สุณีย์ มัลลิกะมาลย์, 2560,

หน้า 111) ที่ว่า การวิจัยหรือดำเนินการปรับปรุงแก้ไข โดยผู้วิจัยมีหน้าที่ในการนำเอาคำตอบจากการใช้วิธีวิจัยนี้ไปวิเคราะห์ตามหลักวิชาการ และวิเคราะห์ร่วมกับข้อมูลจากการวิจัยด้วยวิธีการต่าง ๆ ตามที่กำหนดไว้ ข้อมูลที่ได้มาทั้งหมดจะเป็นประโยชน์ต่อการนำไปใช้ในการจัดทำกฎหมายให้เป็นกฎหมายที่เหมาะสมต่อการบังคับใช้ ทั้งนี้ เพราะกฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ ส่วนใหญ่ยังมีข้อจำกัดในการบังคับใช้และการปฏิบัติตามเพราะกฎหมายมักมุ่งเน้นไปสู่การบังคับและมีการกำหนดโทษที่จะทำให้มีการยอมทำตามเพราะกลัวการถูกลงโทษจึงส่งผลให้มีการพยายามหลีกเลี่ยงกฎหมายเป็นประโยชน์ในแง่ของการตีความ กฎหมายที่ดีจึงควรจะคำนึงถึงปัจจัยต่าง ๆ ที่จะทำให้สามารถใช้บังคับได้จริง ด้วยเหตุนี้ การจัดทำกฎหมายต้นแบบของการวิจัยนี้จึงนำเอาวิธีการมีส่วนร่วมออกแบบ-ร่วมออกแบบ (Participatory Design , Co-design) มาใช้โดยมีรายละเอียดของการดำเนินการดังนี้

3.1 ด้านประชากรร่วมออกแบบ

ประชากรที่มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholders) ที่เกี่ยวข้องโดยตรงต่อการจัดทำผังเมืองเฉพาะ ซึ่งการวิจัยได้แยกกลุ่มประชากรออกเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มเฉพาะ และกลุ่มผสม ดังต่อไปนี้

1) กลุ่มประชากรเฉพาะ หมายถึง กลุ่มประชากรที่มีหน้าที่และประสบการณ์เหมือน ๆ กัน มี 4 กลุ่ม ๆ ละ 4 คน รวม 16 คน ดังต่อไปนี้

(1) กลุ่ม 1 กลุ่มนโยบายและแผน ได้ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้อำนวยการกองช่างและเจ้าหน้าที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 4 คน

(2) กลุ่มที่ 2 กลุ่มนักวิชาการ ประกอบด้วย ผู้เชี่ยวชาญด้านกฎหมาย ด้านโบราณคดี และด้านผังเมือง จำนวน 4 คน

(3) กลุ่มที่ 3 กลุ่มเจ้าหน้าที่รัฐและผู้ปฏิบัติงาน เป็นเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติด้านผังเมืองเฉพาะของกรมโยธาธิการและผังเมือง ได้แก่ นักผังเมือง สถาปนิก จำนวน 4 ท่าน

(4) กลุ่มที่ 4 กลุ่มผู้ประกอบการ ได้แก่ ประชาชน ผู้ประกอบการ และนักธุรกิจ จำนวน 4 คน

2) กลุ่มประชากรผสม

กลุ่มประชากรที่มาจากประชากรในกลุ่มเฉพาะมารวมกันเป็นกลุ่มผสมในสัดส่วนกลุ่มละ 1 ใน 4 ของจำนวนประชากรกลุ่มเฉพาะ ดังนั้นในแต่ละกลุ่มประชากรผสมจึงประกอบด้วยประชากรที่มีเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติด้านผังเมืองเฉพาะของกรมโยธาธิการและผังเมือง ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้อำนวยการกองช่างและเจ้าหน้าที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้นำชุมชน สมาชิกสภาแห่งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (สมาชิกสภาเทศบาล สภาองค์การบริหารส่วนตำบล)

นักธุรกิจ นักวิชาการอิสระด้านผังเมือง และผู้ทรงคุณวุฒิ เมื่อรวมกันแล้วจะได้กลุ่มประชากรผสม จำนวน 4 กลุ่ม ๆ ละ 4 คน จึงมีประชากรรวม 16 คน

สำหรับเหตุผลของการจัดให้มีประชากร 2 ชุด คือ

กลุ่มประชากรเฉพาะมี 4 กลุ่ม แต่ละกลุ่มจะร่วมกันอภิปรายแสดงความคิดเห็นและความต้องการที่จะให้มีในกฎหมายต้นแบบว่าด้วยการจัดทำผังเมืองเฉพาะเพื่อการอนุรักษ์โบราณสถานตามแต่ประสบการณ์ที่มีอยู่ แต่จะเป็นความคิดเห็นที่มาจากกลุ่มผู้มีส่วนได้เสียกลุ่มเดียวกัน ดังนั้น กฎหมายต้นแบบที่จะได้จึงมาผู้มีส่วนได้เสียทั้ง 4 กลุ่มเฉพาะซึ่งอาจจะเหมือนหรือแตกต่างกันก็ได้

กลุ่มประชากรผสม มี 4 กลุ่ม เป็นการแยกประชากรกลุ่มเฉพาะแต่ละกลุ่มมารวมกันเป็นกลุ่มผสม ดังนั้น กลุ่มผสมจึงมีประชากรซึ่งนอกจากจะมาจากกลุ่มนโยบายและแผน ที่เกี่ยวข้องกับโยธาธิการและผังเมือง โบราณสถานแล้ว ยังมีกลุ่มเจ้าหน้าที่ของรัฐ นักกฎหมายและนักวิชาการ ตลอดจน ประชาชน ผู้ประกอบการ และนักธุรกิจในพื้นที่ โดยมีหลักการและเหตุผลของการมีกลุ่มผสม คือ การให้ผู้มีส่วนได้เสียที่มีประสบการณ์แตกต่างกันมาอภิปรายตามความคิดเห็นของแต่ละฝ่าย ซึ่งอาจสอดคล้องกันหรือแตกต่างกันก็ได้ซึ่งในแต่ละกลุ่มจะต้องมีข้อสรุปของกลุ่ม

3.2 ขั้นตอนการดำเนินการ

ผู้วิจัยเตรียมความพร้อม ด้วยการกำหนดประชากรผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดหลักเกณฑ์การจัดทำผังเมืองเฉพาะเพื่อการอนุรักษ์โบราณสถานในแต่ละส่วนงาน และมีหนังสือเชิญประชากรให้เข้ามามีส่วนร่วมออกแบบ สำหรับอุปกรณ์ที่ใช้ในการออกแบบประกอบด้วย ปากกา คลิปบอร์ด กระดาษคลิปปาร์ตสำหรับเขียนความคิดเห็นเพื่อนำเสนอต่อที่ประชุมกลุ่มทุกกลุ่ม

การดำเนินการแบ่งเป็น 2 ช่วง คือ ช่วงเช้า เป็นการมีส่วนร่วมออกแบบของกลุ่มประชากรเฉพาะ 4 กลุ่ม ช่วยบ่าย เป็นกลุ่มประชากรผสม 4 กลุ่ม ทั้ง 2 ช่วง แม้กลุ่มประชากรจะแตกต่างกันแต่ก็ใช้ประเด็นหรือหัวข้อที่จะให้ออกแบบเดียวกัน การดำเนินการทั้ง 2 ช่วงเวลาดังกล่าวจะมีการเลือกประธานกลุ่ม เพื่อทำหน้าที่นำเสนอคำตอบของกลุ่มตนต่อที่ประชุม โดยมีรายละเอียดของการดำเนินการดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ผู้วิจัยดำเนินการกำหนดประเด็นที่เป็นหัวข้อสำหรับให้กลุ่มประชากรที่กำหนดไว้ร่วมออกแบบตามหัวข้อที่กำหนด

ขั้นตอนที่ 2 ให้แต่ละกลุ่มเฉพาะ 4 กลุ่มในชุดแรก แยกกันดำเนินการร่วมออกแบบ ด้วยการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น อภิปรายร่วมกัน พร้อมหาข้อยุติของคำตอบของกลุ่มในแต่ละประเด็นที่กำหนดไว้ โดยแต่ละกลุ่มมีเลขากลุ่มอยู่ประจำแต่ละกลุ่ม ทำหน้าที่คอยอำนวยความสะดวก

ในการจดเนื้อความที่ได้จากการออกแบบของแต่ละกลุ่ม เป็นคำตอบจากการตกลงร่วมกันภายในกลุ่มนั้น ๆ

ขั้นตอนที่ 3 ให้ผู้แทนแต่ละกลุ่มประชากรเฉพาะ นำเสนอรูปแบบที่จัดทำขึ้นมาแล้วต่อที่ประชุมเพื่อรับฟังและรับรู้รูปแบบของกลุ่มตน

การดำเนินการขั้นตอนที่ 1 - 3 จะใช้เวลาในการดำเนินการประมาณ 2 ชั่วโมง ซึ่งโดยปกติจะเป็นช่วงเวลาเช้า

ขั้นตอนที่ 4 จัดกลุ่มประชากรใหม่อีกครั้งเป็นกลุ่มประชากรผสมที่มาจากตัวแทนของประชากรกลุ่มเฉพาะมารวมเป็นกลุ่มใหม่ ได้ 4 กลุ่ม และดำเนินการเช่นเดียวกับขั้นตอนที่ 1 - 3

ขั้นตอนนี้จะใช้เวลาเท่ากับขั้นตอนที่ 1 - 3 คือประมาณ 2 ชั่วโมง ดังนั้น การดำเนินการจึงเป็นช่วงบ่ายในวันเดียวกันเพื่อจะได้ความต่อเนื่องของความคิด เมื่อได้คำตอบของรูปแบบมาแล้ว ผู้แทนกลุ่มจะนำเสนอแบบที่ร่วมกันจัดทำโดยเสนอต่อที่ประชุมเช่นเดียวกับการดำเนินการในช่วงเช้า โดยคำตอบที่ได้จากกลุ่มประชากรชุดที่ 1 และชุดที่ 2 นี้ ผู้วิจัยจะนำไปวิเคราะห์เปรียบเทียบในรูปแบบของตารางเปรียบเทียบ และวิเคราะห์เพื่อให้ได้คำตอบที่จะเป็นการยืนยันสาระสำคัญของกฎหมายต้นแบบว่าด้วยการจัดทำผังเมืองเฉพาะเพื่อการอนุรักษ์โบราณสถานต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมตามวิธีวิทยาการวิจัยเชิงคุณภาพที่ประกอบด้วย การวิจัยเอกสาร การสัมภาษณ์เชิงลึก และการมีส่วนร่วมออกแบบ-ร่วมออกแบบ ทั้งหมดจะนำมาวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive Analysis) ร่วมกันเพื่อเป็นฐานข้อมูลสำหรับการจัดทำกฎหมายต้นแบบว่าด้วยการจัดทำผังเมืองเฉพาะเพื่อการอนุรักษ์โบราณสถานต่อไป

ข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมตามวิธีวิทยาการวิจัยเชิงคุณภาพ ที่เป็นการวิจัยเอกสาร การสัมภาษณ์เชิงลึก และการมีส่วนร่วมออกแบบ-ร่วมออกแบบทั้งหมดนั้น ผู้วิจัยได้นำมาวิเคราะห์ร่วมกันเพื่อเป็นฐานข้อมูลสำหรับจัดทำเป็นร่างกฎหมายต้นแบบผังเมืองเฉพาะ

5. การรับฟังความคิดเห็น (Hearing)

เมื่อผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาและวิจัยจนกระทั่งเสร็จสมบูรณ์และได้จัดทำกฎหมายต้นแบบการจัดทำผังเมืองเฉพาะเพื่อการอนุรักษ์โบราณสถานแล้ว เพื่อเป็นการยืนยันความครบถ้วนเหมาะสมของกฎหมายต้นแบบดังกล่าว ผู้วิจัยจะได้นำคำตอบที่ได้จากการศึกษาและวิจัยไปนำเสนอในที่ประชุมสัมมนา เพื่อรับฟังความคิดเห็นด้วยการวิพากษ์และแสดงความคิดเห็นต่อกฎหมายต้นแบบ

(Model Law) ดังกล่าว โดยมีผู้เข้าร่วมแสดงความคิดเห็นเป็นผู้ที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายการจัดทำผังเมืองเฉพาะเพื่อการอนุรักษ์โบราณสถาน จำนวน 30 คน ได้แก่

1) กลุ่มหน่วยงานด้านนโยบายที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการการจัดทำผังเมืองเฉพาะ เช่น สำนักงานโยธาธิการและผังเมือง เทศบาลเมืองพระนครศรีอยุธยา เป็นต้น

2) กลุ่มเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดหลักเกณฑ์การจัดทำผังเมืองเฉพาะเพื่อการอนุรักษ์โบราณสถาน

3) กลุ่มนักวิชาการและนักกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดหลักเกณฑ์การจัดทำผังเมืองเฉพาะ และ โบราณสถาน

4) กลุ่มประชาชน ผู้ประกอบการ และนักธุรกิจ

ในการนี้ผู้เข้าร่วมประชุมสัมมนาจะได้วิพากษ์และให้ข้อเสนอแนะทำให้ผู้วิจัยสามารถนำเอาข้อคิดเห็นที่ได้ไปดำเนินการแก้ไขปรับปรุงกฎหมายต้นแบบว่าด้วยหลักเกณฑ์การจัดทำผังเมืองเฉพาะเพื่อการอนุรักษ์โบราณสถาน ให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

6. การจัดทำกฎหมายต้นแบบว่าด้วยการจัดทำผังเมืองเฉพาะเพื่อการอนุรักษ์โบราณสถาน

วิจัยฉบับนี้มีแนวคิดว่ากฎหมายเกี่ยวกับการการจัดทำผังเมืองเฉพาะเพื่อการอนุรักษ์โบราณสถาน โดยมุ่งเน้นการแก้ไขปัญหาที่สำคัญ คือ ปัญหาการจัดระเบียบการใช้ประโยชน์ในพื้นที่ที่ไม่เหมาะสม จึงนำไปสู่การวิเคราะห์แนวคิด ทฤษฎี หลักการ และกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดหลักเกณฑ์การทำผังเมืองเฉพาะ รวมถึงการวิจัยเพื่อการเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลตามวิธีวิทยาการวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อหาคำตอบในการแก้ไขปัญหาดังกล่าว โดยจัดทำเป็นร่าง Model กฎหมายว่าด้วยการจัดทำผังเมืองเฉพาะ ซึ่งมีโครงสร้างกฎหมายประกอบด้วย ที่บรรดาคำนิยามที่เกี่ยวข้อง การใช้ประโยชน์ที่ดินเป็นการเฉพาะ มาตรการเพื่อการปฏิบัติตามวัตถุประสงค์ของผังเมืองเฉพาะ และบทกำหนดโทษ

มาจัดทำเป็นร่างกฎหมายต้นแบบ (Model Law) ผังเมืองเฉพาะ จึงได้กำหนดวิธีดำเนินการดังนี้

1) จำแนกรายละเอียดของผังเมืองเฉพาะตามกฎหมายผังเมือง พ.ศ. 2562 ซึ่งแบ่งเป็น 5 ประเด็น คือ หลักเกณฑ์ในการเลือกพื้นที่ในการจัดทำผังเมืองเฉพาะ โครงสร้างของผังเมืองเฉพาะ องค์การดำเนินการ การมีส่วนร่วมของประชาชนและลำดับศักดิ์ของกฎหมายเพื่อใช้บังคับผังเมืองเฉพาะ

2) จัดกลุ่มและเปรียบเทียบกฎหมายเพื่อวิเคราะห์หลักเกณฑ์ในการเลือกพื้นที่จัดทำผังเมืองเฉพาะ โครงสร้างของผังเมืองเฉพาะ องค์การดำเนินการ การมีส่วนร่วมของประชาชนและลำดับศักดิ์ของกฎหมายเพื่อใช้บังคับผังเมืองเฉพาะ

3) นำเอาข้อมูลจากการทบทวนวรรณกรรมและข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก การมีส่วนร่วมออกแบบ (Co-design) มาวิเคราะห์ร่วมกับตัวบทกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เพื่อจัดทำเป็นร่างกฎหมายต้นแบบ (Model Law) ผังเมืองเฉพาะให้มีความเป็นเอกภาพและมีความเชื่อมโยงกัน

4) เพิ่มเติมบทบัญญัติใหม่ที่เหมาะสมในหมวดว่าด้วยผังเมืองเฉพาะ อาทิ โครงสร้างของผังเมืองเฉพาะ องค์กรดำเนินการ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำผังเมืองเฉพาะ ลำดับศักดิ์ของกฎหมายเพื่อใช้บังคับผังเมืองเฉพาะ ซึ่งอาจจะเป็นพระราชบัญญัติหรือพระราชกฤษฎีกาหรือกฎกระทรวงให้ใช้บังคับผังเมืองเฉพาะ

5) การดำเนินการดังกล่าวนำไปสู่การจัดทำเป็นร่างกฎหมายต้นแบบผังเมืองเฉพาะตามที่กำหนดไว้ในวัตถุประสงค์การวิจัย